

Asya Studies

Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar
Year: 5 - Number: 18 p. 1-19, Winter 2021

Covid-19 Salgınına Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması Scale Development Study Attitude Covid-19 Pandemic

DOI: <https://doi.org/10.31455/asya.935591>

Araştırma Makalesi / Research
Article

Makale Geliş Tarihi / Article
Arrival Date
10.05.2021

Makale Kabul Tarihi / Article
Accepted Date
19.10.2021

Makale Yayın Tarihi / Article
Publication Date
31.12.2021

Asya Studies

Prof. Dr. Meryem Hayır Kanat
Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı,
meryemhayir@hotmail.com
ORCID ID
<https://orcid.org/0000-0002-3190-3144>

Doç. Dr. Aslı Görgülü Arı
Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı
asli.gorgulu82@gmail.com
ORCID ID
<https://orcid.org/0000-0002-6034-3684>

Kevser Arslan
Doktora Öğrencisi, YTÜ, Fen Bilimleri
Enstitüsü
arslankevser96@gmail.com
ORCID ID
<https://orcid.org/0000-0003-0658-7175>

* "COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri" beyanları: Bu çalışma için herhangi bir çıkar çatışması bildirilmemiştir. Bu çalışma Yıldız Teknik Üniversitesi Akademik Etik Kurulu'nun 19.06.202 tarih ve 73613421-604.01.02-E.2006190260 sayılı onayı çerçevesinde gerçekleştirilmiştir

Öz

2019 yılında dünyayı derinden sarsan ve insanlığı yeni bir düzen oluşturmak zorunda bırakan Covid-19 salgını ile karşı karşıya kalmıştır. Bu araştırmada, Covid-19 salgınına karşı geçerli ve güvenilir bir tutum ölçeğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Hazırlanan çalışma, nicel araştırma yöntemi temel alınarak yürütülmüştür. Araştırmanın örnekleme grubunu, çok sayıda farklı yaş grubunu kapsayan 840 katılımcı oluşturmaktadır. Geliştirilmesi planlanan ölçek için alanyazın taraması sonrasında araştırmacılar tarafından 35 ölçek ifadesi hazırlanmış, alınan uzman görüşleri doğrultusunda, 5 madde çıkarılmış ve kalan maddeler ile ilgili gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Dil ve anlatım açısından da kontrolü sağlanan ve pilot uygulaması yapılan ölçeğin taslak formuna son hali verilmiş ve araştırmaya katılan katılımcılara sunulmuştur. Katılımcılardan elde edilen veriler SPSS ve LISREL programlarından yararlanılarak değerlendirilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizleri, ölçeğin yapı geçerliliğinin kontrolünde; Cronbach alpha iç tutarlılık katsayı analizi ise ölçeğin güvenilirliğini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Ayrıca faktörlerin birbiriyle olan ilişkisinin ortaya konması amacıyla faktörlerin korelasyon değerleri hesaplanmıştır. Ölçeğin 3 faktörlü, 19 maddeden oluşan bir yapı olduğuna açımlayıcı faktör analizleri ile karar verilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizlerinden sonra ise hazırlanan ölçeğin 3 faktörlü yapıda olduğu doğrulanarak, uyum indekslerinin kabul edilebilir ve mükemmel düzeyde uyum gösterdiği tespit edilmiştir. Cronbach alpha iç tutarlılık katsayı değeri ise 0.914 olarak belirlenmiştir. Araştırma çerçevesinde, geliştirilen 3 faktörlü 19 maddeden oluşan 5'li likert tipte "Covid-19 Salgınına Yönelik Tutum Ölçeği" ortaya konulmuştur. Geliştirilen tutum ölçeğinin geniş bir yaş grubuna hitap edebilecek şekilde bireylere uygulanabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Koronavirüs, Salgın, Tutum, Ölçek Geliştirme

Abstract

In 2019, we faced with the Covid-19 epidemic that shook the world deeply and forced humanity to create a new order. In this study, it was aimed to develop a valid and reliable attitude scale against the Covid-19 outbreak. The recent study was conducted on the basis of quantitative research method. The sample group of the study consists of 840 participants covering many different age groups. After the literature review for the scale that was planned to be developed, 35 scale expressions were prepared by the researchers, 5 items were removed in line with the expert opinions and necessary corrections were made for the remaining items. The draft form of the scale, which was controlled and piloted in terms of language and expression, was finalized and presented to the participants who participated in the research. The data obtained from the participants were evaluated using SPSS and LISREL programs. Exploratory factor analysis and confirmatory factor analysis in controlling the construct validity of the scale; Cronbach alpha internal consistency coefficient analysis was used to determine the reliability of the scale. In addition, the correlation values of the factors were calculated in order to reveal the relationship between the factors. It was decided by exploratory factor analysis that the scale was a structure with 3 factors and 19 items. After confirmatory factor analyzes, it was confirmed that the scale prepared was in a 3-factor structure, and it was determined that the fit indices showed an acceptable and perfect fit. Cronbach alpha internal consistency coefficient value was determined as 0.914. In the framework of the research, a 5-point Likert type "Attitude Scale Against Covid-19 Pandemic", which consists of 19 items with 3 factors, has been put forward. It has been determined that the attitude scale developed is a valid and reliable scale that can be applied to a wide range of age groups.

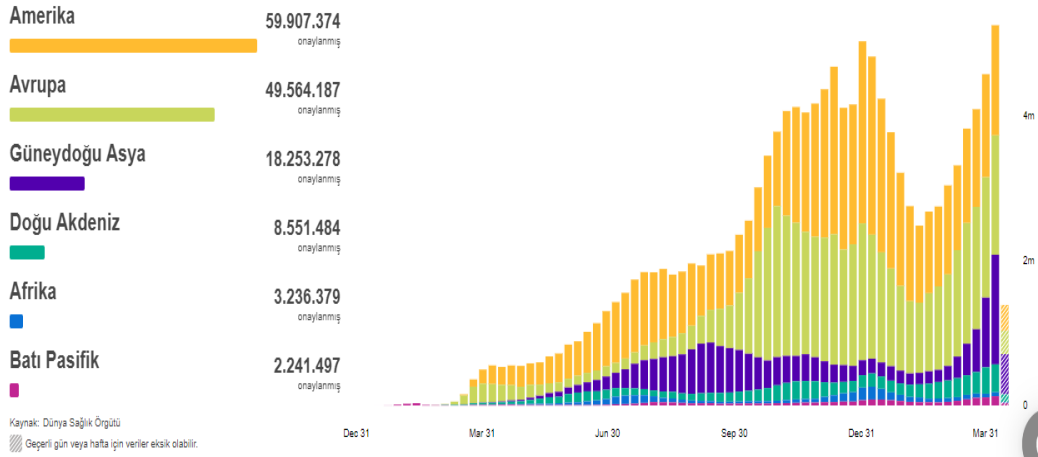
Keywords: Covid-19, Coronavirus, Pandemic, Attitude, Scale Development

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Hayır Kanat, M.; Görgülü Arı, A. ve Arslan K. (2021). Covid-19 Salgınına Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 5(18), 1-19.

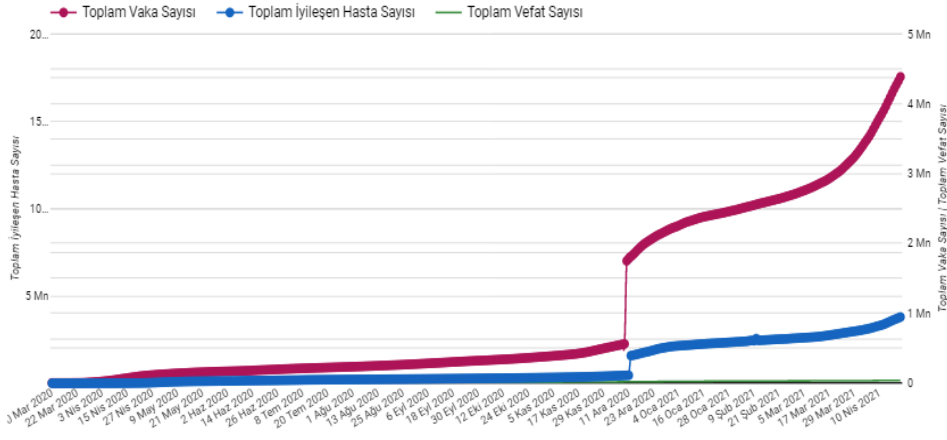
GİRİŞ

2019 yılının aralık ayında, Çin'in Wuhan kentinde, dünya üzerinde daha önce görülmemiş ancak koronavirüs türevlerinden biri olduğu belirlenen yeni bir tür virüse rastlanmıştır (Dökmeci ve avlan, 2020:852). SARS-CoV-2 ismi verilen bu virüsünün neden olduğu salgın, hızla dünyanın çok sayıda ülkesine yayılmıştır (Cao vd., 2020:1). İlk ıkış kaynağı henüz netlik kazanmamış olsa da ortaya çıkan Covid-19 hastalığının; ateş, öksürük, nefes darlığı, ishal, bulantı gibi birçok belirtisinin olmasının yanı sıra daha da ciddi etkiler göstererek can kaybına neden olduğu bilinmektedir (Til, 2020:55; Karcıcioğlu, 2020:66). Covid-19 hastalığına neden olan virüsün, damlacık ve yakın temas yoluyla kişiden kişiyeye bulaştığı bilinmektedir (Kalkan vd., 2020:618). Ayrıca Covid-19 hastalığına neden olan virüsün üreme ve bulaşma hızının çok yüksek olduğu ifade edilmektedir (Liu vd., 2020:1). Virüsün bulaş süresi kesin olarak ifade edilmemekle beraber, semptomların başlamasından 1-2 gün önceki dönemde gerçekleşmiş olabileceği düşünülmektedir (Backer vd., 2020:2). Diğer yandan ortalama kuluçka sresinin, 5-6 gün aralığında değişebileceği gibi bazı durumlarda ise 2-14 gün kadar uzayabildiği bildirilmiştir (Sağlık Bakanlığı, 2020). Bu noktada Covid-19'un insanlar için gizli bir tehlike olduğunu vurgulamak yanlış olmayacaktır. Budak ve Korkmaz (2020:65), hastalığa yakalanan 5 kişiden birinin hastalığı ağır atlattığını belirtmiştir. Ayrıca tansiyon, şeker, kalp gibi kronik hastalığa sahip bireyler ve yaşlıların risk grubunda bulunduğu; çocukların ise salgına yakalanma ve hastalığı yayma olasılıklarının fazla olduğu ifade etmiştir. Covid-19 hastalığının insan yaşamını tehlikeye sokması, önleyici ve tedavi edici sistemlerin henüz araştırma aşamasında olması, dünya ülkelerini etkileyen küresel bir tehdit haline gelmesine neden olmuştur (Bilgin, 2020:238). Aralık 2019 yılı itibariyle ortaya çıkan pozitif vaka sayısı ve ölüm oranlarındaki artış halen devam etmektedir. 2021 Mart ayı sonuna kadar dünya üzerindeki vaka sayılarına Grafik 1'de yer verilmiştir (Tübitak, 2021).

Grafik 1: 2021 Mart Ayı Sonu Dünya zerinde Ulaşılan Vaka Sayıları

Ülkemizde ise ilk vakanın 11 Mart 2020 tarihinde tespit edilmesiyle beraber her geçen gün vaka sayılarında artış devam etmektedir. 10 Nisan 2021 tarihine kadar Türkiye'de tespit edilen vaka sayılarına ve vefat sayılarına Grafik 2'de yer verilmiştir (Tübitak, 2021).

Tabloda 10.12.2020 tarihinden itibaren hasta sayısı yerine vaka sayısı verisi kullanılmaktadır.

Grafik 2: Mart Ayı Sonu Türkiye’de Toplam Vaka Sayıları ve Vefat Sayıları

Covid-19 hastalığı, ortaya çıkışından bu yana devamlı artan vaka ve ölüm oranlarıyla halkı panik ve endişeli bir ruh haline sürüklemiştir (Bao vd., 2020:37). Ölüm riskinin yanı sıra Covid-19 hastalığı, kişilerin ruh sağlığını da olumsuz yönde etkilemiştir (Altun, 2020:313; Xiao, 2020:175; Ahmed vd., 2020:2). Bunun yanı sıra daha ileri boyutlarda anksiyete ve depresyon durumlarını ortaya çıkarabildiği veya semptomları tetikleyebildiği belirtilmektedir (Okur ve Demirel, 2020). Hastalığa yakalanma endişesiyle birlikte hijyen davranışlarında takıntı oluşturma etkisinden de literatürde bahsedilmektedir (Altun, 2020:313; Karataş, 2020:14).

Covid-19 salgınının her alanda yaratmış olduğu olumsuzluklar, ülkeleri kriz durumuna sokarak, ülkelerin alışlagelmiş sistemlerini yeniden düzenlemelerine ve köklü değişimler yapmalarına neden olmuştur. Bunlar başta sağlık ve ekonomik alanda yapılan değişiklikler olarak görülse de aynı zamanda sosyal ve kültürel yaşamda da belirgin değişikliklerin yapılmasına kapı aralamıştır (Alpago ve Alpago, 2020:101). Özkoçak ve diğerleri (2020:1189), pandemilerin ekonomik, eğitimsel, sosyal ve kültürel bağlamda ciddi olumsuz etkilerine işaret etmektedir. Covid-19 salgının, küresel bir kaygı algısı yaratması dolayısıyla pek çok alanda salgına karşı koyma girişimleri kırılma noktasına ulaşmıştır (Mamun ve Griffiths, 2020:1). Bu bağlamda salgından korunma amacıyla karantina önlemleri alınmış ve sosyal yaşantı kontrol altına alınarak yeni hayat düzeni şekillendirilmiştir (Ünal vd., 2020:306). Bazen bireysel düzeyde bazen de ulusal düzeyde alınan tedbirler ile Covid-19 hastalığından korunmaya gayret gösterilmiştir.

Salgından korunma noktasında bireysel ve toplumsal açıdan alınması gereken önlemlerin başında hijyene yeterli özenin gösterilmesinin ve bireylerin sosyal hayattan kendilerini izole etmesinin geldiğini söylemek mümkündür (Altun, 2020:313; Muslu ve Ersü, 2020:79). Sık sık el yıkama, maske takma ve temastan kaçınma en fazla yapılması gereken tedbirler arasında yer almaktadır (Rahimi ve Abadi, 2020). Bireyler hastalığa karşı bağışıklık sisteminin kuvvetlendirilmesi amacıyla yeterli ve dengeli beslenmelidirler (Muslu ve Ersü, 2020:80). Pandemi döneminde fiziksel ve ruhsal sağlığın korunması ve hastalık direncinin artırılması adına fiziksel aktivitelerin yapılması önerilmektedir (Tunç vd., 2020:133).

Covid-19 salgını, günümüz yaşam koşullarını ciddi şekilde etkilemiştir. Bireylerin değişen ve yeni kurulan düzene adapte olması, yeni yaşam standartlarına yönelik farklı bakış açıları kazanmaları ve istenilen düzeyde tutum sergilemelerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu noktada bireylerin mevcut durumunun tespit edilerek kılavuzluk edilmesi noktasında etkin bir değerlendirmenin gerçekleştirilmesi ihtiyacı ön plana çıkmaktadır. Bu anlamda bireyler için geliştirilecek bir Covid-19 tutum ölçeğinin alan yazına katkı sağlayabileceği düşünülmüştür. Dolayısıyla çalışma kapsamında Covid-19 salgınına yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma amacından hareketle cevap aranan araştırma sorularına aşağıda sırasıyla yer verilmiştir.

1. Geliştirilen “Covid-19 Salgınına Yönelik Tutum Ölçeği” geçerli sonuçlar vermekte midir?
2. Geliştirilen “Covid-19 Salgınına Yönelik Tutum Ölçeği” güvenilir sonuçlar vermekte midir?

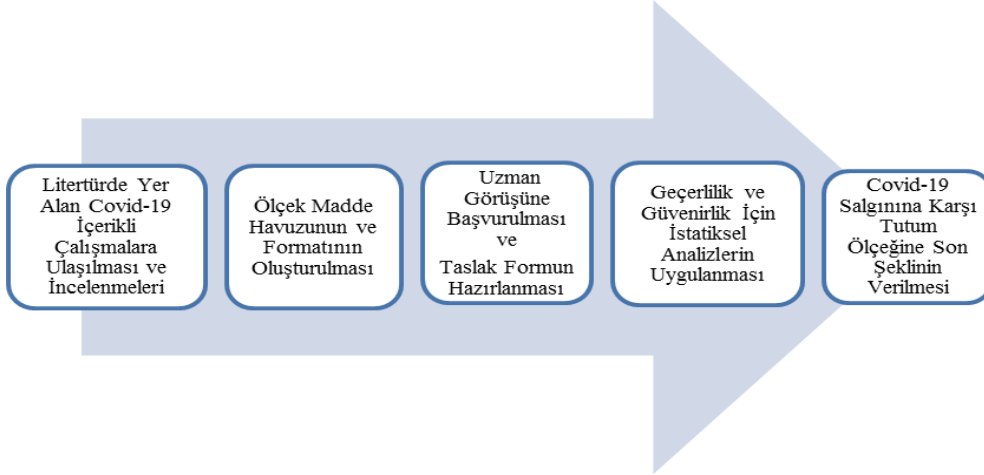
1. YÖNTEM

1.1. Araştırma Yöntemi

Bu araştırma, Covid-19 salgınına yönelik geçerli ve güvenilir bir sonuç veren tutum leği geliştirme çalışmasıdır. Araştırmada lek geliştirme süreçlerinde olduğu üzere; madde analizleri, açımlayıcı faktör analizi, doğrulamalı faktör analizi ve Cronbach alpha güvenirlik katsayısı hesaplamaları gibi birçok analiz yöntemi kullanılmıştır.

1.2. Araştırma Süreci ve lme Aracının Tasarlanması

Araştırma süreci alan yazında yer alan ölçek geliştirme çalışmaları temel alınarak oluşturulmuştur (Biasutti ve Frate, 2017: 2018; Carpenter, 2018: 31-40; Deveci ve epni, 2015: 97-98; Deveci, 2018:5; İlhan vd., 2013: 39-41). Alanyazındaki lek geliştirme çalışmaları dikkate alınarak oluşturulan ve mevcut çalışmada takip edilen basamaklara genel hatlarıyla Şekil 1’de yer verilmiştir.

Şekil 1: Covid-19 Salgınına Yönelik Tutum leğinin Geliştirme Sürecinin Aşamaları

Derinlemesine geerleştirilen alan yazın taraması sonucunda; Covid-19 salgınına dönük olarak yazılmış makaleler, Covid-19 konusuna yönelik geliştirilen ve uyarlanan ölçekler irdelenmiştir. Araştırmacılar tarafından yapılan detaylı inceleme sonrasında 35 ifadenin yer aldığı bir madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzu oluşturulurken, korunma yolları, bireysel tedbirler, ulusal tedbirler, bilinmesi gereken temel bilgiler, yayılım özellikleri dikkate alınarak madde havuzu oluşturulmuştur. Geerleştirilecek faktör analizleri sonrasında maddelerin azalabileceği göz önüne alındığında çalışma kapsamında mümkün olduğunca fazla maddeye yer verilmesine zen gösterilmiştir. 35 ifadeden oluşan taslak form, 5’li likert tipte hazırlanmıştır. Katılımcıların ölçekte yer alan maddelere katılma derecelendirilmesi; “1: kesinlikle katılmıyorum”, “2: katılmıyorum”, “3: kararsızım”, “4: katılıyorum” ve “5: kesinlikle katılıyorum” Őeklinde oluşturulmuştur. Uzman görüşü almak üzere 35 ifadeden oluşan taslak tutum leği uzman görüşlerine sunulmuştur. Madde havuzunda yer alan 5 maddenin, tüm yaş seviyelerine uygun maddeler olmadığı ve geçerliliğini devam ettirmediği gerekçesiyle taslak formdan çıkarılmasına uzman görüşleri doğrultusunda karar verilmiştir. 3 madde üzerinde daha net ve anlaşılır olacağı düşüncesiyle birkaç düzenleme yapılmıştır. Geerleştirilen düzenlemeler ve madde çıkarma işlemleri sonrasında 30 maddelik ikinci bir taslak form oluşturulmuştur. Daha sonrasında ölçeğin taslak formu dil ve anlatım açısından uygunluğunun sağlanması bakımından iki dil uzmanı tarafınca incelenmiştir. Dil, anlatım ve yazım hataları giderilerek tekrardan düzenlenen form, uygulanmaya hazır hale getirilmiştir. Ölçek maddelerinde yer alan gereksiz kelimeler çıkarılmıştır. Cümle yapısına uygun olmayan filer yerine uygun filer yerleştirilmiştir. Madde ifadesinde yanlış anlamda kullanılan sözcükler değiştirilmiştir. Taslak formun son haline Ek.2’de yer verilmiştir. Ayrıca lek formuna, katılımcılar için ölçeğin amacından, madde sayısından, tahmini cevaplama sresinden ve cevaplama biçiminden bahsedilen kısa ve öz bir yönerge hazırlanarak eklenmiştir. Esas uygulamada ortaya çıkabilecek problemlerin önüne geçilebilmesi amacıyla da leğinin taslak formu hedef kitleyle çok benzer nitelikleri sahip 40 katılımcıya pilot uygulama olarak uygulanmıştır.

1.3. Araştırma Katılımcıları

Araştırmanın örneklemini 15 yaş altı bireyler ve 65 yaş üstü bireyler de dhil olmak üzere, bu yaşlar arasında da kalan toplamda 840 katılımcı oluşturmaktadır. Örnekleme seçiminde, amaçlı örnekleme

yönteminden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi türüne başvurulmuştur. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi, çalışmaya pratiklik ve hız kazandıran bir yöntem olduğu için seçilmektedir (Gök vd., 2011:61). Bryman ve Cramer (2001:6), hazırlanan madde sayısından en az beş kat kadar fazla bir örneklem üzerinde çalışılmasının doğru olacağını ifade etmektedir. Bu noktada belirlenen örneklem grubunun hem açımlayıcı faktör analizi hem de doğrulayıcı faktör analizi sürecinde 200 katılımcıdan fazla olmasına özen gösterilmiş, 840 kişiden oluşan katılımcı grubunun yeterli olduğuna karar verilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi için 540; doğrulayıcı faktör analizi için 300 kişilik bir örneklem gruba uygulama yapılmıştır. Araştırma örneklemini oluşturan katılımcıların yaşları, AFA ve DFA örneklem sayılarına ilişkin bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Örneklemi Oluşturan Katılımcıların Yaşları ve AFA ve DFA Örneklem Sayıları

Nitelik	AFA Örneklemi	DFA Örneklemi
Yaş Aralığı		
15 yaş altı	43	29
15-24	84	34
25-34	88	52
35-44	75	54
45-54	88	40
55-64	80	40
65 yaş üstü	82	51
Cinsiyet		
Kadın	260	169
Erkek	280	131
Toplam	540	300

Çalışma örnekleme incelendiğinde her yaş grubundan katılımcının yer aldığı görülmektedir. Açımlayıcı faktör analizi katılımcılarının 260’ı kadın, 280’i erkek; doğrulayıcı faktör analizi katılımcılarının 169’u kadın, 131’i erkek olmak üzere toplamda 840 kişiden oluşmaktadır.

1.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın verileri, katılımcılarla yüz yüze, telefon ile ve çevrim içi ortamlarda görüşmelerle toplanmıştır. Formun uygulanma sürecinde karşı karşıya kalınabilecek herhangi bir sorunun önüne geçilmesi adına, forma gerekli açıklamalar eklenmiştir. Verilerin güvenliğinin sağlanması ve katılımcıların kendilerini rahatça ifade edebilmeleri amacıyla, çalışma verilerinin gizli tutulacağı belirtilmiştir.

1.5. Veri Analizi

Katılımcılardan elde edilen veriler, SPSS programına aktarıldıktan sonra analiz edilmiştir. Barlett’s Testi ve Kaiser Mayer Olkin (KMO) analizleri, örneklemin normal dağılım gösterdiğinin belirlenmesi ve örneklem sayısının yeterli olduğunu göstermesi bakımından kullanılmışlardır. Ölçek maddelerinin yapı geçerliliğini ortaya koyabilmek amacıyla açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda çıkarılması gereken ve bırakılması gereken maddelere karar verilmiştir. AFA sürecinde faktör yük değeri 0.30 üzerindeki maddeler iyi olarak kabul edilip, yapılan döndürme işleminden sonra birden fazla faktör altına yerleşen maddelerin faktörleri arasında dağılan yük farkının en az 0.10 değerinde olması göz önüne alınarak analizler tamamlanmıştır (Büyüköztürk, 2019; Tavşancıl, 2018). Tüm bu kriterlerden yola çıkarak faktör analizi süresince bazı maddeler çıkarılmıştır. Yapılan analiz sonucunda hazırlanan ölçekten toplamda 11 madde çıkarılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonrasında belirlenen, faktör yükleri ve alt boyutlar bağlamında geri kalan maddelerin doğrulanması adına doğrulayıcı faktör analizine geçilmiştir. AFA analizi sonrasında oluşturulan ölçekte yer alan maddeler, DFA analizine tabi tutulması amacıyla veriler Lisrel programına aktarılmıştır. Ölçek maddelerinin faktör yükleri ve uyum indeksleri doğrulayıcı faktör analiziyle doğrulanmıştır. Sonraki aşamada ölçeğin güvenilirliğini belirlemek amacıyla ölçeğin tamamı için ve alt boyutları için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Ölçek alt faktörlerinin birbiriyle olan ilişkisinin ortaya konulması için faktörlerin korelasyon değerleri de hesaplanmıştır. Ayrıca tutumö ait alt – üst grupların

ortalama, standart sapma, t ve p değerleri de hesaplanmıştır. Düzeltilmiş madde toplam korelasyon değerleri de incelenmiştir.

1.6. Araştırmanın Etik Süreçleri

Araştırmaya katılan katılımcılara, yapılan araştırma ile elde edilecek verilerin bilimsel amaçla kullanılacağını, başka bir amaçla kullanılmayacağını, verilerin bilimsel etik kuralları kapsamında gizliliğinin korunacağını ve değerlendirileceği bilgisi verilmiştir. Ayrıca hazırlanan ölçek formunun ekine gönüllü katılım formu da eklenmiştir. Katılımcılara lek uygulanmadan önce Yıldız Teknik Üniversitesi Etik Kurulu'ndan (Sayı: 73613421-604.01.02-E.2006190260, Tarih: 19.06.2020, Konu: Etik Kurul Kararı 2020/4) etik izin alınmıştır.

2. BULGULAR

2.1. Covid-19 Salgınına Yönelik Tutum leğinin Geçerliliğine İlişkin Bulgular

Geliştirilen Covid-19 tutum leğinin geçerliliğinin sağlanması amaçıyla geçekleştirilen AFA ve DFA analizleri bulgularına bu bölümde yer verilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi öncesi, verilerin açımlayıcı faktör analizine uygun olduğunun tespit edilmesi amaçıyla Kaiser Meyer Olkin (KMO) ve Bartlett testi analizleri geçekleştirilmiştir. Faktör analizi öncesinde hesaplanan KMO ve Bartlett testi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: KMO ve Bartlett Testi Sonuçları

KMO Kat Sayısı		.866
	Ki-kare Değeri	9077.744
Bartlett Testi Sonuçları	Serbestlik Derecesi	231
	Anlamlılık (sig)	.000

Tablo 2'de görüldüğü üzere, ölçeğin Kaiser Meyer Olkin değeri. 866 olarak bulunmuştur. Bartlett testi ki-kare değeri 9077.744, serbestlik derecesi 231 olarak elde edilmiştir ($p < .001$). Buna göre ölçek veri setinin açımlayıcı faktör analizine uygun olduğu tespit edilmiştir.

2.1.1. Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) Bulguları

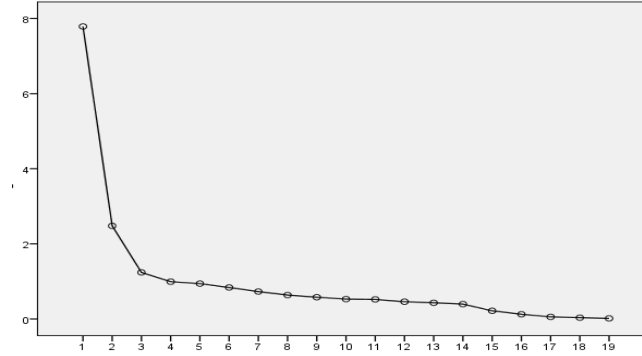
Açımlayıcı faktör analizi sırasında döndürme işlemleri yapılarak, faktör analizi süreci boyunca ölçekten hangi maddelerin çıkarılması gerektiğine karar verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda ölçekten toplamda 11 madde çıkarılması uygun grlmştir. Döndürülmüş bileşen matrisinden elde edilen analizlere ait, öz değer istatistikleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: Covid-19 Salgınına Yönelik Tutum leğinin zdeğerleri

Faktörler	Toplam	Başlangıç zdeğerleri	
		Açıklanan Varyans (%)	Kmlatif (%)
1	7,789	40.993	40.993
2	2,479	13.045	54.038
3	1,239	6.523	60.560

Tablo 3'te görüldüğü üzere, açımlayıcı faktör analizi sonucunda açıklanan toplam varyans oranlarının yüzde değerleri bulunmaktadır. Başlangıç zdeğerleri bakımından ölçekte yer alan 19 maddenin 1'den büyük olacak şekilde, 3 faktör altında toplandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ölçekte yer alan maddelerin %60.560 oranında varyansı açıkladığı anlaşılmaktadır. Ölçekteki faktörlerin açıklanan varyans değerleri ise %40.993, %13.045 ve %6.523 olacak şekilde bulunmuştur.

Açımlayıcı faktör analizinde, döndürme işlemi sonrası bulunan faktörlere ait çizgi grafiği Grafik 3'te verilmiştir.

Grafik 3: Döndürme Sonrası Faktörlere Ait Çizgi Grafiği

Grafik 3'te görüldüğü üzere, özdeğer çizgisinin eğiminde belirgin bir kırılmanın meydana geldiği, eğrinin buradan itibaren yatay bir hal aldığı ve ölçeğin 3 faktörlü bir yapıya uygun olduğu belirlenmiştir.

Açımlayıcı faktör analizi sonrasında, elde edilen maddelerin ortak varyans katkılarına ait değerler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Ölçek Maddelerinin Ortak Varyans Katkılarına Ait Değerler

Madde No	Ortak Varyans Katkı Değerleri	
M1	1.000	.659
M2	1.000	.635
M3	1.000	.627
M4	1.000	.517
M5	1.000	.514
M6	1.000	.529
M7	1.000	.447
M8	1.000	.383
M9	1.000	.916
M10	1.000	.866
M11	1.000	.777
M12	1.000	.712
M13	1.000	.723
M14	1.000	.638
M15	1.000	.522
M16	1.000	.494
M17	1.000	.526
M18	1.000	.613
M19	1.000	.410

Tablo 4'e göre, ölçek maddelerinin ortak varyans değerlerine olan katkılarına ait değerlerinin 0.383 ve 0.916 arasında değiştiği görülmektedir.

Açımlayıcı faktör analizi sonrasında, elde edilen faktör yüklerine ilişkin veriler ve faktörlere ait maddeler. Tablo 5'te verilmiştir.

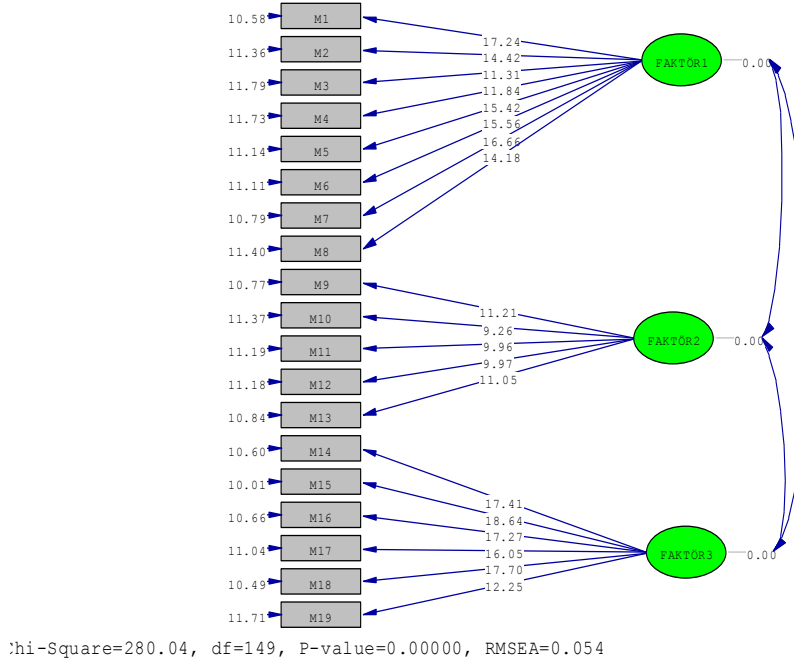
Tablo 5: Ölçek Maddelerinin Faktör Yüklerine Ait Değerler

Madde No	Faktörler			Cronbach Alpha
	1	2	3	
Covid-19'a karşı el yıkama konusunda hassas davranırım.	.740			
Covid-19'a karşı maske kullanımını önemserim.	.729			
Türkiye'de Covid-19'un yayılmasında, yurtdışından gelenlerin neden olduğunu düşünürüm.	.717			
Covid-19 salgının artış seviyesinin kontrol altına alınması için katı tedbirler getirilmesi gerektiğini düşünürüm.	.679			
Covid-19'a karşı insanlar ile aramdaki sosyal mesafeyi (fiziki mesafeyi) korumaya zen gösteririm.	.649			0.871
Covid-19'un yayılmaması için ksrldğmde ağızımı mutlaka kapatmam gerektiğini bilirim.	.618			
Covid-19 salgının boyutunu sınırlı tutabilmek için yetkililerin belirledikleri kurallara aynen uyarım.	.596			
Kendi karantinamı kendim oluşturabilirim.	.520			
Covid-19'a karşı güçlü olabilmek için uyku düzenime zen gösteririm.		.935		
Türkiye'de Covid-19'un yayılması tüm tedbirlere rağmen önlenemez olduğunu düşünürüm.		.913		
Bağışıklık sistemimin, Covid-19'u hafif semptomlar ile atlabilecek seviyede olduğuna inanırım.		.860		0.928
Covid-19'un olumsuz etkilerine karşı bazı özel gıdaların etkili olduğunu düşünürüm.		.736		
Covid-19'un olumsuz etkilerine karşı doğru beslenmenin etkili olduğunu düşünürüm.		.734		
Covid-19 hakkında bilgilenmem hem kendimi hem de çevremdekileri korumamda bana yardımcı olur.			.754	
Elimden geldiğince Covid-19 hakkında bilgi sahibi olmaya çalışırım.			.703	
Covid-19'un nasıl bulaştığı hakkında fikir sahibiyim.			.672	0.813
Covid-19 salgınında kendimden yaşıya büyük olanların sağlığını önemserim.			.640	
Covid-19'un bulaşmaması için elimden gelen tedbiri alırım.			.636	
Türkiye'de Covid-19'un yayılmasında vatandaşı olarak bizim kurallara uymamamızın etkili olduğunu düşünürüm.			.528	

Tablo 5'e göre, faktör yük değerlerinin 0.935 ile 0.520 arasında değiştığı görülmektedir. Birinci faktörde bulunan madde faktör yükleri 0.740 ile 0.520 arasında değiştirken, ikinci faktördeki madde faktör yükleri 0.935 ile 0.736 arasında değiştirmiştir. çnc faktördeki madde faktör yükleri ise 0.754 ile 0.528 arasında değiştirmektedir.

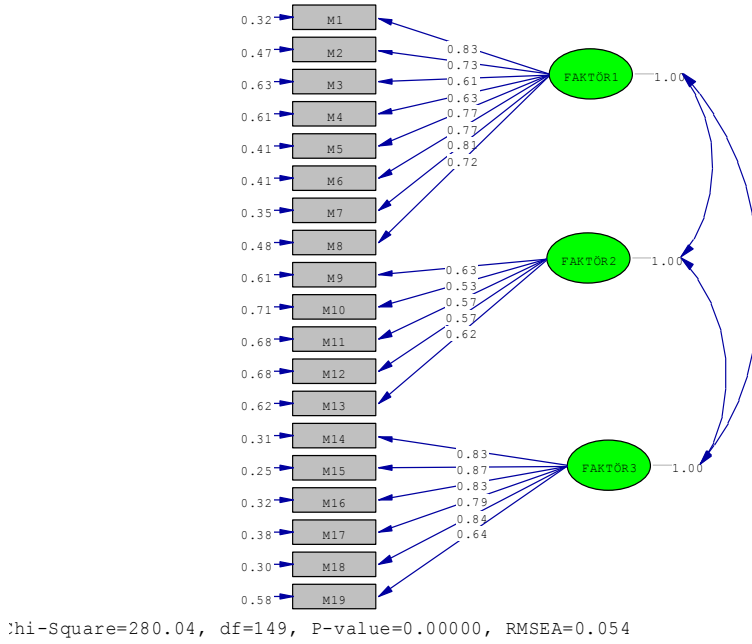
2.1.2. Doğrlayıcı Faktör Analizi (DFA) Bulguları

rtk yapısı, açımlayıcı faktör analizi ile belirlenen ölçeğin yapı geçerliliğinin kanıtlanması amacıyla doğrlayıcı faktör analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu analize göre ölçeğin uyum indeksleri incelenmiştir. Ölçekten elde edilen t değerleri Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2: Doğrulayıcı Faktör Analizi t Değerleri Yol Haritası

Şekil 2’de doğrulayıcı faktör analizi sonrasında elde edilen t değerlerine yer verilmiştir. Şekilde alt boyutlar ve ölçek maddeleri arasında kırmızı renkte bir okun yer almadığı ve elde edilen t değerlerinin 9.26 ve 18.64 arasında değiştiği anlaşılmaktadır. Birinci faktöre ait t değerlerinin 11.31 ve 17.24, ikinci faktöre ait t değerlerinin 9.26 ve 11.21, üçüncü faktöre ait t değerlerinin ise 12.25 ve 17.41 arasında değiştiği anlaşılmaktadır. Doğrulayıcı faktör analizi ile ölçekteki maddelerin sahip oldukları yük değerleri de analiz edilmiştir. Yapılan analizlerden elde edilen madde yüklerine ilişkin yol haritasındaki veriler Şekil 3’te verilmiştir.

Şekil 3: Doğrulayıcı Faktör Analizi Madde Yükleri Yol Haritası

Şekil 3'te doğrulayıcı faktör analizi sonrasında elde edilen madde yüklerine ait değerlere yer verilmiştir. Ölçekte yer alan madde yük değerlerinin 0.53 ile 0.87 aralığında değiştiği görülmektedir. Birinci faktöre ait madde yüklerinin 0.61 ve 0.83, ikinci faktöre ait madde yüklerinin 0.57 ve 0.63, üçüncü faktöre ait madde yüklerinin ise 0.64 ve 0.87 arasında değiştiği anlaşılmaktadır.

Analiz sonrası, DFA model uyum indeks değerleri (Seçer, 2015) incelenmiş, buna göre sonuçlar yorumlanmış, Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: DFA Model Uyum İndeks Değerleri

Uyum İndeksi	Sonuç	Yorum
χ^2 /sd	1.88	Mükemmel Uyum
NNFI	0.96	Mükemmel Uyum
IFI	0.96	Mükemmel Uyum
CFI	0.96	Mükemmel Uyum
GFI	0.91	Kabul Edilebilir Uyum
NFI	0.92	Kabul Edilebilir Uyum
AGFI	0.90	Mükemmel Uyum
RMSEA	0.054	Kabul Edilebilir Uyum
RMR	0.051	Mükemmel Uyum

Tablo 6'da görüldüğü üzere, analizlerden elde edilen uyum indeks değerlerinin mükemmel uyum ya da kabul edilebilir uyum gösterdiği anlaşılmaktadır. χ^2/df , NNFI, IFI, CFI, AGFI, RMR değerlerinin de mükemmel uyum içerisinde olduğu görülmektedir. RMSEA, GFI ve NFI değerlerinin ise kabul edilebilir bir model uyumunda olduğu görülmektedir.

Ölçeğin DFA sonucunda her bir maddenin çoklu korelasyonun karesi (R²) değeri hesaplanmış, Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: DFA Çoklu Korelasyon (R²) Değerleri

Madde No	R ²	Madde No	R ²
M1	0.68	M11	0.32
M2	0.53	M12	0.32
M3	0.37	M13	0.38
M4	0.39	M14	0.69
M5	0.59	M15	0.75
M6	0.59	M16	0.68
M7	0.65	M17	0.62
M8	0.52	M18	0.70
M9	0.39	M19	0.42
M10	0.29		

Tablo 7'de görüldüğü üzere, doğrulayıcı faktör analizlerinden elde edilen çoklu korelasyonun karesi (R²) değerlerinin 0.29 ve 0.75 arasında değiştiği görülmektedir.

Analiz sonrası, ölçek maddelerinin düzeltilmiş madde toplam korelasyon değerleri ve toplam puanlarına göre oluşturulan alt %27'lik ve üst %27'lik grupların madde ortalamalarına ait alt – üst grupların ortalama, standart sapma, t ve p değerleri hesaplanmış, Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: Alt-Üst Grup Ortalamaları Farkına Dayalı Madde Analizleri

Madde No	Grup	X	Sd	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyon Değerleri	t-değeri	p																																																																																																																																																																																
M1	Üst%27	2.4621	.95758	.615	18.386	.000																																																																																																																																																																																
	Alt %27	1.0000	.00000				M2	Üst%27	3.3034	.75759	.664	36.612	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M3	Üst%27	3.4690	.67757	.671	43.878	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M4	Üst%27	2.8138	1.05400	.548	20.722	.000	Alt %27	1.0000	.00000	Üst%27	2.8000	.91742	M5	Alt %27	1.0000	.00000	.600	23.626	.000	M6	Üst%27	2.6759	.92708	.560	21.767	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M7	Üst%27	2.8000	.99722	.556	21.735	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M8	Üst%27	3.0828	.90909	.525	27.588	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M9	Üst%27	3.8414	.75163	.653	45.521	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M10	Üst%27	3.7586	.77528	.616	42.847	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M11	Üst%27	3.8897	.80895	.576	43.014	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M12	Üst%27	3.4552	.70690	.691	41.822	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M13	Üst%27	3.4759	.70792	.680	42.114	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M14	Üst%27	2.4552	.84145	.537	20.824	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M15	Üst%27	2.4138	.82147	.443	20.724	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M16	Üst%27	2.9172	.99655	.556	23.167	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M17	Üst%27	2.4552	.79913	.521	21.927	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M18	Üst%27	2.5586	.91951	.654	20.417	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M19	Üst%27	2.7931	.94939	.520	22.743
M2	Üst%27	3.3034	.75759	.664	36.612	.000																																																																																																																																																																																
	Alt %27	1.0000	.00000				M3	Üst%27	3.4690	.67757	.671	43.878	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M4	Üst%27	2.8138	1.05400	.548	20.722	.000	Alt %27	1.0000	.00000		Üst%27	2.8000	.91742				M5	Alt %27	1.0000	.00000	.600	23.626	.000	M6	Üst%27	2.6759	.92708	.560	21.767	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M7	Üst%27	2.8000	.99722	.556	21.735	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M8	Üst%27	3.0828	.90909	.525	27.588	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M9	Üst%27	3.8414	.75163	.653	45.521	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M10	Üst%27	3.7586	.77528	.616	42.847	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M11	Üst%27	3.8897	.80895	.576	43.014	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M12	Üst%27	3.4552	.70690	.691	41.822	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M13	Üst%27	3.4759	.70792	.680	42.114	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M14	Üst%27	2.4552	.84145	.537	20.824	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M15	Üst%27	2.4138	.82147	.443	20.724	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M16	Üst%27	2.9172	.99655	.556	23.167	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M17	Üst%27	2.4552	.79913	.521	21.927	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M18	Üst%27	2.5586	.91951	.654	20.417	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M19	Üst%27	2.7931	.94939	.520	22.743	.000	Alt %27	1.0000	.00000		
M3	Üst%27	3.4690	.67757	.671	43.878	.000																																																																																																																																																																																
	Alt %27	1.0000	.00000				M4	Üst%27	2.8138	1.05400	.548	20.722	.000	Alt %27	1.0000	.00000		Üst%27	2.8000	.91742				M5	Alt %27	1.0000	.00000	.600	23.626	.000	M6	Üst%27	2.6759	.92708	.560	21.767	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M7	Üst%27	2.8000	.99722	.556	21.735	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M8	Üst%27	3.0828	.90909	.525	27.588	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M9	Üst%27	3.8414	.75163	.653	45.521	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M10	Üst%27	3.7586	.77528	.616	42.847	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M11	Üst%27	3.8897	.80895	.576	43.014	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M12	Üst%27	3.4552	.70690	.691	41.822	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M13	Üst%27	3.4759	.70792	.680	42.114	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M14	Üst%27	2.4552	.84145	.537	20.824	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M15	Üst%27	2.4138	.82147	.443	20.724	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M16	Üst%27	2.9172	.99655	.556	23.167	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M17	Üst%27	2.4552	.79913	.521	21.927	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M18	Üst%27	2.5586	.91951	.654	20.417	.000	Alt %27	1.0000	.00000	M19	Üst%27	2.7931	.94939	.520	22.743	.000	Alt %27	1.0000	.00000												
M4	Üst%27	2.8138	1.05400	.548	20.722	.000																																																																																																																																																																																
	Alt %27	1.0000	.00000																																																																																																																																																																																			
	Üst%27	2.8000	.91742																																																																																																																																																																																			
M5	Alt %27	1.0000	.00000	.600	23.626	.000																																																																																																																																																																																
M6	Üst%27	2.6759	.92708	.560	21.767	.000																																																																																																																																																																																
	Alt %27	1.0000	.00000																																																																																																																																																																																			
M7	Üst%27	2.8000	.99722	.556	21.735	.000																																																																																																																																																																																
	Alt %27	1.0000	.00000																																																																																																																																																																																			
M8	Üst%27	3.0828	.90909	.525	27.588	.000																																																																																																																																																																																
	Alt %27	1.0000	.00000																																																																																																																																																																																			
M9	Üst%27	3.8414	.75163	.653	45.521	.000																																																																																																																																																																																
	Alt %27	1.0000	.00000																																																																																																																																																																																			
M10	Üst%27	3.7586	.77528	.616	42.847	.000																																																																																																																																																																																
	Alt %27	1.0000	.00000																																																																																																																																																																																			
M11	Üst%27	3.8897	.80895	.576	43.014	.000																																																																																																																																																																																
	Alt %27	1.0000	.00000																																																																																																																																																																																			
M12	Üst%27	3.4552	.70690	.691	41.822	.000																																																																																																																																																																																
	Alt %27	1.0000	.00000																																																																																																																																																																																			
M13	Üst%27	3.4759	.70792	.680	42.114	.000																																																																																																																																																																																
	Alt %27	1.0000	.00000																																																																																																																																																																																			
M14	Üst%27	2.4552	.84145	.537	20.824	.000																																																																																																																																																																																
	Alt %27	1.0000	.00000																																																																																																																																																																																			
M15	Üst%27	2.4138	.82147	.443	20.724	.000																																																																																																																																																																																
	Alt %27	1.0000	.00000																																																																																																																																																																																			
M16	Üst%27	2.9172	.99655	.556	23.167	.000																																																																																																																																																																																
	Alt %27	1.0000	.00000																																																																																																																																																																																			
M17	Üst%27	2.4552	.79913	.521	21.927	.000																																																																																																																																																																																
	Alt %27	1.0000	.00000																																																																																																																																																																																			
M18	Üst%27	2.5586	.91951	.654	20.417	.000																																																																																																																																																																																
	Alt %27	1.0000	.00000																																																																																																																																																																																			
M19	Üst%27	2.7931	.94939	.520	22.743	.000																																																																																																																																																																																
	Alt %27	1.0000	.00000																																																																																																																																																																																			

Tablo 8’de görüldügü üzere, analizlerden elde edilen alt %27 ve üst %27’lik grup grupların puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu anlaşılmaktadır. Ölçekte yer alan maddelerin düzeltilmiş madde toplam korelasyon değerlerinin 0.443 ve 0.691 arasında değiştiği görülmektedir.

2.2. Covid-19 Salgınına Yönelik Tutum leğinin Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Geliştirilen Covid-19 tutum leğinin güvenilir bir lme aracı olup olmadığının belirlenmesine ilişkin analiz bulgularına bu bölümde yer verilmiştir. Gerçekleştirilen AFA ve DFA analizleri sonrasında ortaya konan 19 maddelik yapının güvenirliğinin sağlanması açısından ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır. Analizi sonrasında, elde edilen her bir faktöre ve ölçeğe ait Cronbach alfa kat sayılarına ait değerler Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Faktörler ve ölçeğin Tamamına Ait Güvenirlik Katsayıları

Faktör No	Faktör Adları (Alt Boyutlar)	Madde Sayısı	Cronbach Alfa Değerleri Katsayısı (α)
1. Faktör	Covid-19 Salgını Tedbiri	8	0.871
2. Faktör	Covid-19 Salgını Farkındalığı	5	0.928
3. Faktör	Covid-19 Salgını Bağışıklığı	6	0.813
Toplam	leğin Tamamı	19	0.917

Tablo 9’da görüldügü üzere, Cronbach alfa analizleri sonucunda ölçeğe ait iç tutarlılık katsayı 0.917 olarak bulunmuştur. Birinci faktöre ait Cronbach alfa değerlerinin 0.871, ikinci faktöre ait cronbach alfa değerlerinin 0.928, n faktöre ait Cronbach alfa değerinin ise 0.813 olduğu anlaşılmaktadır.

Ölçekte yer alan faktörler arasındaki ilişki ve bağımsızlık, Pearson korelasyon katsayısından yararlanılarak hesaplanmıştır. Pearson korelasyon katsayı değerleri Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Faktörler Arasında Bulunan Pearson Korelasyon Katsayı Değerleri

	Covid-19 Salgını Tedbiri	Covid-19 Salgını Farkındalığı	Covid-19 Salgını Bağışıklığı
Faktör-1	1	.402**	.665**
Faktör-2	.402**	1	.498**
Faktör-3	.665**	.498**	1

** $p < 0.01$

Tablo 10’da görüldügü üzere, ölçeğin alt faktörleri arasındaki ilişkinin $p < 0.01$ düzeyinde anlamlı farklılığa sahip olduğu belirlenmiştir. Her bir faktörün birbirleriyle orta düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki içerisinde olduğu anlaşılmaktadır.

SONUÇ VE TARTIşMA

Bu araştırmada, geçerli ve güvenilir bir Covid-19 salgınına yönelik tutum leği geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında katılımcılardan elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda, Covid-19 salgınına yönelik bireylerin tutumlarını ölçebilen geçerli ve güvenilir bir lme aracı ortaya konulmuştur. Alan yazında var olan makale ve bildiri alışmaları, Covid-19 salgınına yönelik olarak geliştirilen ve uyarlanan ölçekler ve yayınlanmış el kitapçıkları incelenmiştir. Derinlemesine bir inceleme sonrasında ölçek maddelerini içeren madde havuzu oluşturulmuştur. Covid-19 lek geliştirme çalışmalarında, ölçek ifadelerinin hazırlanması aşamasında alan yazından ve Covid-19 salgınına yönelik bilgilerden yararlanılan çok sayıda çalışmaya rastlanmıştır (Ahorsu vd., 2020:3; Durak Batıgün ve Ertürk, 2020: 410; Bilgin, 2020: 241; iek vd., 2020: 343; Lee, 2020: 395; Pamuk, 2020: 3315). Gereкли alan yazın taraması sonrasında 35 maddeden oluşan bir taslak form oluşturulmuştur. Oluşturulan maddelerin kapsam geçerliliğinin sağlanması sürecinde uzman görüşünden yararlanılmıştır (Yeşilyurt ve apraz, 2018: 253; Yurdugül, 2005: 4). Bu noktada çalışma kapsamında uzmanın görüşünün alınmasıyla beraber,

ölçeğin kapsam geçerliliğinin sağlandığı belirtilebilmektedir. Uzman görüşü sonrasında taslak form 30 ifadeden oluşan bir madde havuzuna dönüştürülmüştür. Ölçeğin derecelendirilmesine karar verilirken, likert tipte olması ve 1'den 5'e kadar derecelendirilmesi uygun görülmüştür. Bayat (2014: 23), sosyal bilimlerde yapılan ölçek geliştirme çalışmalarında en sık ve etkili biçimde likert tipten yararlanıldığı sonucuna ulaşmaktadır. Dolayısıyla da mevcut çalışmada geliştirilen ölçeğin likert tipte olması gerektiğinin düşüncesini desteklemektedir. Uygulamaya hazır hale getirilen ölçek formuna gerekli bilgilerin yer aldığı yönerge eklenmiştir. Böylelikle ölçeğin katılımcılar tarafından anlaşılır ve açıklayıcı olması sağlanmaya çalışılmıştır. Çalışma katılımcıları AFA analizi için 540; DFA analizi için 300 kişiden oluşmaktadır. DFA ve AFA sonuçlarının farklı örneklem ile de test edilmesi genel anlamda tavsiye edilen ve uygulanan bir yöntem olması (Doğan vd., 201: 377) gerekçesiyle, AFA ve DFA analizleri farklı örneklem grupları üzerinde uygulama yapılarak gerçekleştirilmiştir. Acar ve diğerleri (2015: 30), tarafından ölçek geliştirme çalışmalarının analiz edildiği araştırmada, ölçek geliştirme sürecinde 300 ve üzeri hedef grup büyüklüğüne uygulama yapıldığı ortaya konulmaktadır. Bu anlamda yapılan çalışmada hem açıklayıcı hem de doğrulayıcı analizlerinde yeterli düzeyde katılımcının var olduğunu belirtmek mümkündür. Öte yandan katılımcı nitelikleri dikkate alındığında, ergenlik döneminden yaşlılık dönemine kadar geniş yaş aralığında bir çalışma grubu mevcuttur. Geliştirilen ölçeğin, tüm yaş gruplarına uygun olması, hazırlanan ölçeğin öne çıkan bir niteliği olarak belirtilebilir.

Hedef kitleye uygulanan ölçek taslak formundan elde edilen veriler analiz edilirken açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerinden yararlanılmıştır. Araştırmada ölçeğe ait açıklanan varyansın %40 değerinden fazla olması, varyans oranının yeterli düzeyde karşılandığının göstergesidir (Çokluk vd., 2010). Açıklayıcı faktör analizi sonucunda ortaya konan ölçek yapısının doğrulanabilmesi için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır ve bu analiz ile ortaya konan üç faktörlü yapı doğrulanmıştır. Faktör dağılımında kırmızı renkte bir ok ile karşı karşıya kalınmaması, ölçek maddelerinin uyumlu olduğunun bir göstergesidir (Seçer, 2015). Açıklayıcı faktör analizi sonrasında faktör yük değerlerinin 0.935 ile 0.520 arasında değiştiğinin ortaya konulması, ölçekte yer alan maddelerin çok iyi bir yük değerinde olduğunun göstergesi olarak ifade açıklanabilir. Yük değerlerinin DFA analizi sonrasında 0.53 ile 0.87 aralığında olduğu saptanmıştır. DFA analizleri sonrasında, AFA analizleriyle ortaya konan 3 faktörlü ve 19 maddelik bir yapının desteklendiği göstermektedir. Bu noktada hem açıklayıcı hem de doğrulayıcı faktör analizleriyle ölçek maddelerinin yapı geçerliliğini sağladığı ifade edilebilir. DFA analizinde incelenen uyum indekslerinin 0.90 ile 0.96 değerleri aralığında olması, her birinin mükemmel uyuma işaret ettiğinin göstergesi olarak belirtilebilmektedir. Ayrıca ölçek maddelerinin hesaplanan t değerlerinin anlamlı olması, maddelerin ölçmeyi istenilen veya istenilmeyen hedefler davranışları birbirinden ayırt edebildiği anlamı taşıdığı çıkarımı yapılabilmektedir.

Geliştirilen ölçeğin güvenilirlik değeri hesaplanırken, Cronbach alpha katsayısı hesaplamalarından faydalanılmıştır. Likert tipe sahip ölçeklerin güvenilirlik hesabında sıklıkla Cronbach alfa katsayısının tercih edilmesi sebebiyle ölçüm işlemi sonucunda elde edilen verilerin güvenilirliğinin hesaplanmasında Cronbach alfa katsayısına başvurulmuştur (Çakır, 2019: 67). Çum ve Koç (2013: 130), ölçek geliştirme çalışmalarında güvenilirlik belirleme aşamalarında en fazla Cronbach alpha yönteminin kullanıldığını ortaya koymuştur. Yine benzer biçimde mevcut çalışmada kullanılan güvenilirlik yönteminin uygun olduğu anlaşılmaktadır. Çalışma çerçevesinde çalışmanın Cronbach alfa değerinin 0.914 olarak hesaplanması, çok yüksek bir değerde olduğuna ve ölçekteki maddelerin birbiriyle tutarlı olduğuna işaret etmektedir (Yıldız ve Uzunsakal, 2018: 19). Ayrıca her bir faktörün birbiriyle orta düzeyde ilişkili olduğu tespit edilmesi, her bir faktörünün amacına uygun olduğuna işaret ettiği yorumu yapılabilmektedir.

Geliştirilen Covid-19 salgınına yönelik tutum ölçeğinin bireylere uygulanabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu yapılan tüm analizler ile belirlenmiştir. Ölçeğe ait genel bilgiler Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11: Covid-19 Salgınına Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin Genel Bilgiler

Ölçek Adı	Covid-19 Salgınına Yönelik Tutum Ölçeği
Ölçek Çeşidi	Geliştirme
Hedef Kitle	Tüm bireyler
Likert Tipi	5'li Likert
Madde Sayısı	19 Madde
Boyut	3 Boyutlu Yapı

Tablo 11 (devamı): Covid-19 Salgını Y6nelik Tutum 6l6eğine İlişkin Genel Bilgiler

G6venirlik Değeri (Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı)	0.914
6l6ekten Alınabilecek Puan Aralığı	En d6ř6k:19 En y6ksek:95

Tablo 11 incelendiğinde, 6l6eğin 3 fakt6rl6 19 maddeden oluşan 5’li likert tipte ve 0.914 Cronbach alpha iç tutarlık katsayısına sahip bir 6l6ek olduğu g6r6lmektedir. 6l6ekten alınabilecek en d6ř6k puan 19, en y6ksek 95’tir. G6venirlik ve geçerlilik değerleri hesaplanan 6l6eğin son haline Ek.1’de yer verilmiştir.

Araştırma kapsamında geçerliliği ve g6venirliliği test edilen ‘‘Covid-19 Salgınına Y6nelik Tutum 6l6eği’’, araştırmacılar tarafından farklı 6rneklemeler 6zerinde kullanılarak çalışmalar yapılabilir. Her yaştan 6rneklem 6zerinde uygulanıp, tutumlar belirlenerek, genel bir tutum erevesi oluşturulabilir. Covid-19 tutum d6zeylerinin farklı değişkenler 6zerindeki etkisi incelenebilir. Bireylerin Covid-19 salgınına y6nelik tutumlarının belirlenmesiyle beraber, katılımcılar ile g6r6şmeler yapılarak nitel veriler ile desteklenen çalışmaların geerleştirilebileceği d6ř6n6lmekte ve 6neri olarak sunulmaktadır.

Etik Kurul Onay Bilgileri

Bu alışma için Yıldız Teknik 6niversitesi Akademik Etik Kurulu’ndan etik izin alınmıştır.
Kurul adı: Yıldız Teknik 6niversitesi
Etik Kurulu Karar Tarihi: 19.06.2020
Konu: Etik Kurul Kararı 2020/4
Belge Sayı Numarası: 73613421-604.01.02-E.2006190260

KAYNAKÇA

- Acar G6vendir, M. ve 6zer 6zkan, Y. (2015) T6rkiye’deki Eğitim Alanında Yayınlanan Bilimsel Dergilerde 6l6ek Geliştirme ve Uyarılama Konulu Makalelerin İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 52, 23-33.
- Ahmed, M. Z., Ahmed, O., Aibao, Z., Hanbin, S., Siyu, L., & Ahmad, A. (2020). Epidemic of COVID-19 in China and Associated Psychological Problems. *Asian Journal of Psychiatry*, 51, 1-7.
- Ahorsu, D. K., Lin, C. Y., Imani, V., Saffari, M., Griffiths, M. D., & Pakpour, A. H. (2020). The Fear of COVID-19 Scale: Development and İnitial Validation. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-9.
- Alpago, H. ve Alpago, D. O. (2020). Korona Vir6s ve Sosyoekonomik Sonuçlar. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (8), 99-114.
- Altun, Y. (2020). Covid-19 Pandemisinde Kaygı Durumu ve Hijyen Davranışları. *STED/S6rekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 29(5), 312-317.
- Backer, J. A., Klinkenberg, D., & Wallinga, J. (2020). *Incubation Period Of 2019 Novel Coronavirus (2019-Ncov) Infections Among Travellers From Wuhan, China, 20–28 January 2020*. Eurosurveillance, 25(5), 2000062.
- Bao, Y., Sun, Y., Meng, S., Shi, J., & Lu, L. (2020). 2019-nCoV epidemic: address mental health care to empower society. *The Lancet*, 395(10224), e37-e38.
- Bayat, B. (2015). Uygulamalı Sosyal Bilim Araştırmalarında 6l6me, 6l6ekler ve ‘‘Likert’’ 6l6ek Kurma Tekniği. *Gazi 6niversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fak6ltesi Dergisi*, 16(3), 1-24.
- Biasutti, M., & Frate, S. (2017). A Validity and Reliability Study Of The Attitudes Toward Sustainable Development Scale. *Environmental Education Research*, 23(2), 214-230.
- Bilgin, O. (2020). Koronavir6s (Covid-19) Farkındalık 6l6eği geliştirilmesi: Geçerlik ve G6venirlik alışması. *Turkish Studies*, 15(6), 237-245.
- Bryman, A., & Cramer, D. (2001). *Quantitative Data Analysis With SPSS Release 10 For Windows*. London: Routledge.
- Budak, F. ve Korkmaz, ř. (2020). COVID-19 Pandemi S6recine Y6nelik Genel Bir Değerlendirme: T6rkiye 6rneği. *Sosyal Araştırmalar ve Y6netim Dergisi*, (1), 62-79.
- B6y6k6zt6rk, ř. (2019). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Cao, W., Fang, Z., Hou, G., Han, M., Xu, X., Dong, J., & Zheng, J. (2020). The Psychological Impact of The COVID-19 Epidemic on College Students in China. *Psychiatry Research*, 287, 112934.
- Carpenter, S. (2018). Ten Steps in Scale Development and Reporting: A Guide For Researchers. *Communication Methods and Measures*, 12(1), 25-44.
- Çakır, Y. (2019). *İlköğretim Matematik Derslerinde Mobil Öğrenmenin Kullanımına İlişkin Öğrenci Tutumlarına Yönelik Ölçek Geliştirme Çalışması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Çiçek, B., Şahin, H. ve Erkal, S. (2020). Covid-19 Hijyen Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Turkish Studies*, 15(6), 339-350.
- Çiftçi, E. ve Çoksüer, F. (2020). Yeni Koronavirüs İnfeksiyonu: COVID-19. *Flora İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Dergisi*, 25(1), 9-18.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik Spss ve Lirsal Uygulamaları*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Çüm, S. ve Koç, N. (2013). Türkiye’de Psikoloji ve Eğitim Bilimleri Dergilerinde Yayımlanan Ölçek Geliştirme ve Uyarlama Çalışmalarının İncelenmesi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 12 (24), 115-135.
- Deveci, İ. (2018). Ortaokul Öğrencilerine Yönelik Fen Tabanlı Girişimcilik Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Journal of Multidisciplinary Studies in Education*, 2(1), 1-15.
- Deveci, İ., & Çepni, S. (2015). Development of Entrepreneurship Scale Towards Student Teachers: A Validity And Reliability Study Öğretmen Adaylarına Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of Human Sciences*, 12(2), 92-112.
- DeVellis R. (2016). *Scale Development: Theory And Applications: Theory and Application*. Thousand Okas, CA: Sage Publications.
- Doğan, N., Soysal, S. ve Karaman, H. (2017). *Aynı Örneklemeye Açımlayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizi Uygulanabilir Mi? Ö. Demirel & S. Dinçer (Eds.), Küreselleşen Dünyada Eğitim İçinde (S. 374-400)*. Pegem Akademi.
- Dökmeçi, A. H. ve Çavlan, B. (2020). Biyolojik Silah; Biyolojik Savaşlar, Pandemiler ve Covid-19. *International Journal on Mathematic, Engineering and Natural Science*, 16,841-859.
- Durak Batıgün, A. ve Şenkal Ertürk, İ. (2020). Çok Boyutlu COVID-19 Ölçeği Geliştirme, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Nesne Dergisi*, 8(18), 406-421.
- Erdoğan, Y., Koçoğlu, F. ve Sevim, C. (2020). COVID-19 Pandemisi Sürecinde Anksiyete ile Umutsuzluk Düzeylerinin Psikososyal ve Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23(Ek 1), 24-37.
- Gök, A., Turan, S. ve Oyman, N. (2011). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bilişim Teknolojilerini Kullanma Durumlarına İlişkin Görüşleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1 (3), 59-66.
- İlhan, N., Şekerci, A. R., Sözbilir, M. ve Yıldırım, A. (2013). Eğitim Araştırmalarına Yönelik Öğretmen Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(8), 31-57.
- Kalkan Uğurlu, Y. K., Durgun, H., Nemutlu, E. ve Kurd, O. (2020). COVID-19 Salgını Sırasında Bireylerin Sosyal El Yıkama Bilgi ve Tutumunun Değerlendirilmesi: Türkiye Örneği. *Journal Of Contemporary Medici Journal of Contemporary Medicine*, 10(4):617-624
- Karataş, Z. (2020). Covid-19 Pandemisinin Değişimi, Değişim ve Güçlenme. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 3-17.
- Karcıoğlu, Ö. (2020) What Is Coronaviruses, and How Can We Protect Ourselves? *Anka Tıp Dergisi*, 2(1), 66-71.
- Lee, S. A. (2020). Coronavirus Anxiety Scale: A Brief Mental Health Screener for COVID-19 Related Anxiety. *Death Studies*, 44(7), 393-401
- Liu, Y., Gayle, A. A., Wilder-Smith, A., & Rocklöv, J. (2020). The Reproductive Number Of COVID-19 is Higher Compared To SARS Coronavirus. *Journal of Travel Medicine*, 27(2), 1-4.
- Mamun, MA ve Griffiths, MD (2020). COVID-19 Korkusu ve Yabancı Düşmanlığı Nedeniyle Bangladeş'teki İlk COVID-19 İntihar Vakası: Olası İntiharı Önleme Stratejileri. *Asya Psikiyatri Dergisi*, 51, 102073.
- Muslu, M. ve Ersü, D. Ö. (2020). Yeni Koronavirüs (SARS-CoV-2/COVID-19) Pandemisi Sırasında Beslenme Tedavisi ve Önemi. *Beslenme ve Diyet Dergisi*, 48(1), 73-82.

- Okur, İ. ve Demirel, . F. (2020). COVID-19 ve Psikiyatrik Bozukluklar. *Medical Research Reports*, 3(1), 86-99.
- zkoak, V., Koç, F. ve Gültekin, T. (2020). Pandemilere Antropolojik Bakış: Koronavirüs (Covid-19) rneği. *Electronic Turkish Studies*, 15(2), 1183-1195.
- Pamuk, M. (2021). Kovid 19 ile İlgili Gelişmeleri Kaçırma Korkusu leğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik alışması. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17 (Pandemi zel Sayısı), 1-1.
- Rahimi, F. ve Abadi, ATB (2020). COVID-19 Salgınıyla Mücadele. *Tıbbi Araştırma Arşivleri*, 51 (5), 468-470.
- Sağlık Bakanlığı (2020). Covid-19 (Sars-CoV-2 Enfeksiyonu) Rehberi. https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/depo/rehberler/COVID-19_Rehberi.pdf adresinden 15.04.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Seçer, İ. (2015). *SPSS ve LISREL ile Pratik Veri Analizi (2. Baskı)*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tavşancıl, E. (2018). *Tutumların llmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Til, A. (2020). Yeni Koronavirüs Hastalığı Hakkında Bilinmesi Gerekenler. *Ayrıntı Dergisi*, 8 (85), 53-57.
- Tunç, A. ., Zorba, E. ve ingz, Y. E. (2020). Covid 19 Salgını Döneminde Egzersizin Yaşam Kalitesine Etkisi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 127-135.
- TÜBİTAK (2021). <https://covid19.tubitak.gov.tr/dunyada-durum> adresinden 19.04.2021 tarihinde erişilmiştir
- TÜBİTAK (2021). <https://covid19.tubitak.gov.tr/turkiyede-durum> adresinden 19.04.2021 tarihinde erişilmiştir.
- nal, E., zdemir, A. ve Yüksek Kaan, C. (2020). Covid-19 Pandemisinin Hemşirelik ğrencilerinin Beslenme ve Hijyen Alışkanlıklarına Etkisi. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 46(3), 305-311.
- Wu, D., Wu, T., Liu, Q., & Yang, Z. (2020). The SARS-CoV-2 Outbreak: What We Know. *Journal Pre-Proof*, <https://doi.org/10.1016/j.ijid.2020.03.004>
- Xiao, C. (2020). A Novel Approach Of Consultation On 2019 Novel Coronavirus (COVID-19)-Related Psychological and Mental Problems: Structured Letter Therapy. *Psychiatry investigation*, 17(2), 175.
- Yamamoto, G. T. ve Altun, D. (2020). Koronavirüs ve evrimii (Online) Eğitimin nlenemeyen Yükselişi. *niversite Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 25-34.
- Yeşilyurt, S. ve apraz, C. (2018). Ölçek Geliştirme alışmalarında Kullanılan Kapsam Geçerliği İçin Bir Yol Haritası. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 251-264.
- Yıldız, D. ve Uzunsakal, E. (2018). Alan Araştırmalarında Güvenirlik Testlerinin Karşılaştırılması ve Tarımsal Veriler zerine Bir Uygulama. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 14-28.
- Yurdugül, H. (2005). Ölçek Geliştirme alışmalarında Kapsam Geçerliği İçin Kapsam Geçerlik İndekslerinin Kullanılması. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 1, 771-774.

EK 1. Covid-19 Salgınına Yönelik Tutum Ölçeği**COVID-19 SALGININA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ**

Bu ölçeğin amacı ülkemizde ve tüm dünyada birçok ülkede görülen Covid-19 (coronavirus) Salgınına (pandemisine) karşı tutumlarınızı ölçmektir. Ölçek toplamda 19 soru içermekte olup, ölçeğin toplam tamamlanma süresi ortalama olarak 20 dakikadır. Sorulan sorulara içtenlikle vereceğiniz cevaplar, elde edilecek verilerin başarılı bir şekilde değerlendirilmesi bakımından önemlidir. Gönüllü katılımınız için araştırmacılar olarak teşekkür ederiz.

COVID-19 SALGININA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ	1. Kesinlikle Katılıyorum	2. Katılıyorum	3. Kararsızım	4. Katılmıyorum	5. Kesinlikle Katılmıyorum
1. Covid-19'a karşı el yıkama konusunda hassas davranırım.					
2. Covid-19'a karşı maske kullanımını önemserim.					
3. Türkiye'de Covid-19'un yayılmasına yurtdışından gelenlerin neden olduğunu düşünürüm.					
4. Covid-19 salgının artış seviyesinin kontrol altına alınması için katı tedbirler getirilmesi gerektiğini düşünürüm.					
5. Covid-19'a karşı diğer insanlar ile aramdaki sosyal mesafeyi (fiziki mesafeyi) korumaya özen gösteririm.					
6. Covid-19'un yayılmaması için öksürüldüğümde ağızımı mutlaka kapatmam gerektiğini bilirim.					
7. Covid-19 salgının boyutunu sınırlı tutabilmek için yetkililerin belirledikleri kurallara aynen uyarım.					
8. Kendi karantinamı kendim oluşturabilirim.					
9. Covid-19'a karşı güçlü olabilmek için uyku düzenime özen gösteririm.					
10. Türkiye'de Covid-19'un yayılmasının tüm tedbirlere rağmen önlenemez olduğunu düşünürüm.					
11. Bağışıklık sistemimin, Covid-19 hastalığını hafif semptomlar ile atlatabilecek seviyede olduğuna inanırım.					
12. Covid-19'un olumsuz etkilerine karşı bazı özel gıdaların etkili olduğunu düşünürüm.					
13. Covid-19'un olumsuz etkilerine karşı doğru beslenmenin etkili olduğunu düşünürüm.					
14. Elimden geldiğince Covid-19 hakkında bilgi sahibi olmaya çalışırım.					
15. Covid-19 hakkında bilgilenmem hem kendimi hem de çevremdekileri korumamda bana yardımcı olur.					
16. Covid-19'un nasıl bulaştığı hakkında fikir sahibiyim.					
17. Covid-19 salgınında kendimden yaşça büyük olanların sağlığını önemserim.					
18. Covid-19'un bulaşmaması için elimden gelen tedbiri alırım.					
19. Türkiye'de Covid-19'un yayılmasında vatandaş olarak bizim kurallara uymamızın etkili olduğunu düşünürüm.					

EK 2. Covid-19 Salgınına Yönelik Tutum leğinin Taslak Formu

COVID-19 SALGININA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ TASLAK FORMU	1.Kesinlikle Katlıyorum	2.Katlıyorum	3.Kararsızım	4.Katılmıyorum	5.Sorumlu Katılmıyorum
1. Covid-19'a karşı el yıkama konusunda hassas davranırım.					
2. Covid-19'a karşı maske kullanımını önemserim.					
3. Türkiye'de Covid-19'un yayılmasına yurtdışından gelenlerin neden olduğunu düşünürüm.					
4. Covid-19 salgının artış seviyesinin kontrol altına alınması için bazı tedbirler getirilmesi gerektiğini düşünürüm.					
5. Covid-19'a karşı diğer insanlar ile aramdaki sosyal mesafeyi (fiziki mesafeyi) korumaya zen gösteririm.					
6. Covid-19'un yayılmaması için ksrldğmde ağzımı mutlaka kapatmam gerektiğini bilirim.					
7. Covid-19 salgının boyutunu azaltabilmek için yetkililerin belirledikleri kurallara aynen uyarım.					
8. Kendi karantinamı kendim oluşturabilirim.					
9. Covid-19'a karşı güçlü olabilmek için uyku düzenime zen gösteririm.					
10. Türkiye'de Covid-19'un yayılmasının tüm tedbirlere rağmen önlenemez olduğunu düşünürüm.					
11. Bağışıklık sistemimin, Covid-19 hastalığını hafif semptomlar ile atlabilecek seviyede olduğuna inanırım.					
12. Diğer lkelerde Covid-19 salgının daha aktif tedbirler ile yönetildiğini düşünüyorum					
13. İnsanların sorumsuzlukları yüzünden salgın hızının gün geçtikte artacağını düşünüyorum					
14. Covid-19'un olumsuz etkilerine karşı bazı özel gıdaların etkili olduğunu düşünürüm.					
15. Covid-19 hastalığının mevsimsel gripten farklı olduğuna inanmıyorum.					
16. Covid-19 hastalığına yakalanma korkusu yaşarım.					
17. Covid-19 salgınına karşı tedbir olarak ev dışına yalnızca ihtiyaç olunca ıkarım.					
18. Ev dışında çıktığımda, kendimi Covid-19 salgınından korunma yollarını bilirim.					
19. Alışveriş sonrasında aldığım malzemeleri sabunla yıkadıktan sonra yerleştiririm.					
20. Covid-19 salgınına karşı tedbir olarak ev dışına yalnızca ihtiyaç olunca ıkarım.					
21. Ev dışında çıktığımda, kendimi Covid-19 salgınından korunma yollarını bilirim.					
22. Evim dışında yemek yerken Covid-19'un bulaşma ihtimalinden endişe duyarım					
23. Covid-19 salgınına karşı tedbir olarak ev dışına yalnızca ihtiyaç olunca çıkarım.					
24. lkemin Covid-19 salgınına kısa sürede atlabileceğine inanıyorum.					
25. Hastalandığımda vcudumunun gösterdiği belirtinin Covid-19					

salgını belirtisi olup olmadığını anlayabilirim.					
26. Alışveriş merkezlerine Covid-19 bulaşma ihtimali nedeni ile gitmem.					
27. Covid-19'un olumsuz etkilerine karşı doğru beslenmenin etkili olduğunu düşünürüm.					
28. Elimden geldiğince Covid-19 hakkında bilgi sahibi olmaya çalışırım.					
29. Covid-19 hakkında bilgilenmem hem kendimi hem de çevremdekileri korumamda bana yardımcı olur.					
30. Covid-19'un bulaşması hakkında fikir sahibiyim.					
31. Covid-19 salgınında kendimden yaşça büyük olanların sağlığını önemserim.					
32. Covid-19'un bulaşmaması için elimden gelen tedbiri alırım.					
33. Türkiye'de Covid-19'un yayılmasında vatandaş olarak bizim kurallara uymamızın etkili olduğunu düşünürüm.					
34. Türkiye'de Covid-19 hastalığının yayılmasına, yurtdışından gelen turistlerin neden olduğunu düşünüyorum.					
35. Hangi tedbir gelirse gelsin Covid-19 salgını kaçınılmazdır.					
